

Oratio de electione Episcopi In nomine domini nostri Jesu Christi.

Ecce iam completa sunt omnia que dicta sunt fieri oportere / scilicet Episcopus eligi / confirmari / consecrari / postulationem recipere / regaliu inuentione acceptare / ad conuentum principum accedere / tandem in ciuitate Argentinensi cum gloria et honore intrare. Et ecce nunc hec in te completa sunt: et qui de non ut prouidit sed perfecte et singularissime. Electus enim es sine discordia / a Capitulo / confirmatus sine repugnantia a Pontifice summo / consecratus cum maxima gloria ab archiepiscopo / Vicerum cum maxima gloria / consecratus cum tuus Archiepiscopus / Magister de burgen / et Alamant primas / Capellanus tibi ministras eiusdem ecclesie / pontifex / Altantes tres episcopi. Et super omnia gloriosissimus ille Rex Romanorum Maximilianus totius mundi splendidi iubar. Cum sua curia / principum seque et absque numero nobilium aulicorum totiusque plebis Argentinensi huic interfuit spectaculo. Porro sine preiudicio tibi ab omnibus episcoporum ciuitatibus / obedientia prestita est. Regalia Maximilianus ipse rex in sua Cesarea maiestate tibi in propria persona contulit. Deinde in magno conuentu principum Constantie in christis ad ardua practica negotia frequenter et singulariter delectus fuisti. Et tandem hodie cum laudibus et canticis / honore et gloria in ciuitatem tuam a clero et populo honorifice susceptus es. Et hec quidem omnia in vno et primo tui episcopatus anno completa sunt: que a multis / vix in multis annis neque perfecte / sed alios fieri solent.

¶ **Episcopi nescis ingressus / sed et progressus et egressus deus esse gloriosus.**

Ed quorsum hec omnia: ais et quo redit hec longa et tediosa circuitio? horsum redit. Pater / ut diligenter caueas: ne te facias gauaium inimicis / tuis / et de te dicat id Horatii. Parturiunt montes nascetur ridi culus mus. Et filis fias pisciculis / que capita vulgo nuncupant: que capita corum gratia. caude pro exiles respiciant. hoc est si tanta glorioso initio et introitu. ignominiosus sequatur progressus finis et itaque restat ut vltima et media premis coram deat. Magnifice intrasti. Magnifice fac regas. Huiusmodi est ut ostendas te episcopum aiaz dei sui virtutis et scitias cultore. Que hactenus a te et in te facta sunt: coram hominibus / et secundum mundi hominum opinionem / reputant magna. Sed iam non ad opinionem / sed ad veritatem viuendum est: ita ut sis nescis nomine / sed re episcopus: nisi enim episcopatus vixeris / non verus / sed vere titularis duxeris. Et in magna tui postulatione / ne verget et ignominiam. Rationem enim redditur es de ingressu / progressu / et egressu. Dicit tibi a domino / Amice non solum quod intrasti: sed et quod vixisti: et quod rexit: Amice quod nunc in episcopatu intrasti: Introduxit te denari / vel de / honor an omni? Amice quod vixisti: an sic pastor aut sic peccator? Ue pastoribus Israel que pascebant semetipsos: Amice quod rexit: habuisti te sic pastor / an sic idolum? Pastor et idolum delinques gregem / quod fuisti gregem: sed ais / et quod igitur agas: ut verus sim episcopus et non titularis: Uelle ex te hoc audire dudum enim delideraui / ut me super bis promouerem / et iuuenires obsequente. Quare igitur delideras / et ex me audire vis / charissime presul accipe paucis non quod ego / sed quod sancti preses de hoc senserunt.

¶ **De humilitate Episcopi contra superbiam.**

Hic exordium sumendum est / sic et Libris episcopi aiaz nostrarum incepit / cum dicitur: Hic paupes spiritu. id est humiles / quoniam ipso est regnum celorum. Hic uilitas est caput et fundamentum omnium virtutum: ipsa enim (ut ait beatus Hieronymus). Est caput virtutum: et beatus Augustinus. Logitas magnam fabricam construere celsitudinis defundam: merito prius cogita humilitatis: hec denique est via (ut idem ait) ad capescedam et obitum nesciam veritatem. Ea est autem prima humilitas / secunda humilitas / tertia humilitas. Et quies interrogares hoc dicere. Non quod alia non sint precepta que dicant. Sed nisi humilitas / omnia quecumque benefacimus / et precesserit / et comiter / et secreta fuerit / et proposita quam inuicemur / et a proposita cui adberemus / et a imposita que reprimamur: iam nobis de aliquo bono factio gaudetibus / totum extorquet de manu superbia. Uitia que pre cetera in peccatis: superbia pro / etiam in recte factis timenda est: ne illa que laudabile facta sunt ipsius laudis cupiditate amittant. Itaque / si rebetor ille nobilissimus / cum interrogatus esset: quid ei primum videret in eloquenti preceptis obseruari oportere / pronuntiatione dicitur respondisse. Cum quereat: quid secundo eandem pronuntiatione: quid tertio nihil aliud quam pro-

nunciacionem dixisse. Si interrogares et quoribus interrogares de preceptis christiane religionis nihil me aliud respondere nisi si humilitatem liberet et si forte alia dicere necessitas cogeret. Ab humilitate ergo mihi ab ipse videtur principium sumendum.

¶ Hibi in episcopali ceruice splendidius fulget quam humilitas.

A primis igitur et ante et per omnia oportet episcopum fore humilem precipue inquam episcopum. Hibi enim (vt ait. b. Grego.) in episcopali ceruice splendidius fulget quam humilitas. Esto ergo humilis corde ore et manu cogitatione locutione et opere. Discite a me (ait episcopus noster Christus) quia mitis sum et humilis corde. Tu igitur quia vice christi nobis in exemplum positus es humilitatis exemplum prebere debebis sicut et Christus fecit. Exemplum enim de di vobis et vos ita faciatis. Si enim ego magister dominus laui pedes vestros et vos debetis alter alterius lauare pedes. Sufficeret hoc christi exemplum ad commouendum etiam quicumque magnum hominem ad humilitatem. Nihil minus tamen audi quod et sancti patres et canones de hac virtute dicunt. Episcopus consacerdotes suos committere non debet sed honorare.

¶ Ex Concilio Carthaginiensi. Episcopus in ecclesia sit sublimior in domino sit collega sacerdotum. Episcopus in quolibet loco sedens stare presbyterum non patiatur. ¶ Sulpitius ex legenda. s. Martini. Beatus Martinus presbyterum suum regi perculit dum sibi prius quam regi poculum preberet videatur in legenda eius. ¶ Hieronymus ad Nepotianum. Episcopi sacerdotes sciant se esse non dominos honorent clericos quasi clericos vt ipsi episcopi a clericis quasi episcopis honor deferatur. Scitum est id oratoris domicij. Cur ego inquit te habeam vt principem cum tu me non habes vt senatorem.

¶ Iesus filius Sirach. Rectorem te posuerunt noli extolli esto in illis quasi vnus ex ipsis.

¶ Ihdorus. Agnoscat episcopus seruum se esse plebis non dominum.

¶ Beatus Bernardus. Bernardus ad papam Eugenium scribens ait. Consideres te non dominum episcoporum sed vnum ex ipsis. Si papa non est dominus episcoporum quomodo episcopi erunt domini sacerdotum? Legerant hi sancti quod beatus Petrus longe ante predixerat. Non dominantes in clericis sed forma facti et gratia ex animo.

¶ In adultores episcopo non humilitatem sed superbiam suaduros.

Scio autem deo amabilis episcopo. Si ita feceris quemadmodum dominus Iesus Christus et sancti patres quos iam recensui consulunt non decerunt adultores deo odibiles qui in curijs principum hac infelici tempestate primatum probdolor obtinent qui dicit Non sic episcopum vivere oportere in humilitate et mansuetudine sed in extollentia oculorum et vultu toruo subditos despiciere. Sic licet aiunt) seruat auctoritate timore et reuerentia. Si enim nimia seruat humilitas regedi frangit auctoritas. Itaque necesse est vt se episcopus subditis reuerendum se exhibeat. Neq; hoc b. Augustinus Bernardus phibet. Audi adulator et domini tui seductor audi. Bernardum appellasti ad Bernardum ibis dicis quod Bernardus ait episcopi reuerendos se exhibeat. Sic dicit fateor sed quod addit hoc tu dolose detricas. Reuerendos inquit se exhibeant sed actu non fastu. Quid hoc est dico phata sed actu non fastu fateat sanctus ille Bernardus vt episcopi se reuerendos exhibeant ne vilescant ne prestant sed timeant et in amorem tur hoc enim puto esse reuerentiam timore sed amore mixtum. Id fieri oportet. Sed quis bus medijs nunquid fastu superbia et pompa? Nunquid purpura et bysso vestitum de aurato auro et argento. Splendidis et sumptuosissimis conuiujs? Nunquid

Oratio de electione Episcopi.

in multitudine eorum / et seruitorum / et paratorum adulatorum lubricorum / et lurconum magna caterua? Si ita lapis frater et lapis. Non sic episcopi debent seruentur ad exhibere fastu / sed actu.

¶ Episcopi reuerendos exhibere debent actu non fastu.

Quid est iquis actu se exhibere reuerentiam? Recipere paucis responsione / hoc est actu se exhibere reuerentiam / subditos suos omnes / superare virtutibus / et vita sancta / sicut sol superat luce sua / lunam et stellas / que in presentia eius paleseunt et lumen perdidisse videntur. Sicut Tullius / omnes sui temporis oratores / quibus eloquentissimos superavit qui ad presentiam eius era aperire non audebant. De quorum numero dicitur fuisse Orientis. Si autem denique robustissimi quibus ad presentiam Philonis se retraherent / et eorum totum respectu ipsius nullius momenti erat reputatum / sic sic episcopi non debent solum esse pediti virtutibus politicis aut purgatoribus sicut subditi eorum / sed et virtutibus purgati animi / quas philosophi heroicis / theologo autem beatitudines appellant. Debet igitur episcopus / si se subditis suis voluerit actu reuerentiam exhibere / sua humilitate aliorum superbiam confundere / sua patientia aliorum iram sedare / suo zelo et in dei seruitio alacritate / aliorum pigritiam eliminare / sua ardenti dei dilectione / aliorum corda extincta reaccendere / sua maturitate vera / et non ficta aut horaria / aliorum leuitatem suppressere / hoc facit cum reuerentiam actu / et non fastu. Sic aliquando rustici / sancti heremite / qualis fuerat beatus Anthonius / et multi alii. Aliquando sancti episcopi qualis erat beatus Martinus / se regibus / et principibus reuerendos exhibuerunt / et in conspectu eorum facti sunt reuerendi / quod prope quod nec in vestitu deaurato / nec cum equo / et famulorum pompa / sed vel pedestres / aut asino vecti / in veste pulla / et vili coram eis comparuerunt. Vere ita / et tamen reges ad

ecum pedes procluti / eos benedixere. Sed quid ex raneos episcopo pos in exemplum aduce / cum in penaralius nostris promptus in sanctus / et manaus / et bogatus / et Florentius / quos coluit / et summe reuerentus est Dagobertus / rex ille magnus / quos vtiq; se reuulit / si cum fastu / et exercitu magno sibi obuiam iuissent / putas ne regimem illam quam munus datum appellat / eis donasset? Credo quod nemo ita inaniat / quod hoc sentiat. Deo dominus deus meus / tibi gratiam / pater carissime / ut sicut eorum successores officio / et dignitate / ita ut fias in sanctitate / et iusticia / cum tibi dico vite tue. Amen.

¶ Sed adhuc memor sum beati Bernardi quem adulatorum circumerunt / hunc vilen reuerendum habuit dux ille Aquitanie / et comes Pictaviensis Huilhelmus / homo admodum ferax / et totius discolor / tunc potius wilhelmus / quam Huilhelmus appellatus / qui tamen ad pedes eius cecidit / et sibi obediuit / factusq; deinde heremita lozicam super nudo vestitus / et singularis orationis Huilhelmarum patriarcha sanctissimus. Si Bernardus in lezica / et galea cum discipulo in uasisset / et exercitu magno / quid parat fecisset? plane nihil / scia quia cum sacro charitatis sacramento ad eum extra ecclesiam existentem / exibat / et dixit / si potes / huic redi / et cecidit ad eius pedes. Sicq; factus est ex Huilhelmo / alter Huilhelmus / immo ex wilhelmo Huilhelmus. Quia ad hoc dominus deus meus / potens de lapidibus / filios Abrahe suscitare / et ex Huilhelmo canonico bono Huilhelmum episcopum facere meliorem / fiat / fiat.

¶ Nec tibi Huilhelme episcope tam distulse scribere volui / ut habeam / quid adulatoribus / tuis seductoribus / respondere possis / adulatoribus inquam / necum qui fors tibi assilunt / sed et qui inuis / tibi / cogitationes loquor / vanas / et mundanas / falsas / et bis contrariam susurrant. Hic itaq; est verus beati Bernardi verborum intellectus / cum dixit. Episcopi reuerendos se exhibeant / non fastu sed actu. Non enim episcopo sufficit / equalem cum subditis gerere vitam / sed sicut est honore super alios / sic et vita de

Keller

... in multitudine eorum / et seruitorum / et paratorum adulatorum lubricorum / et lurconum magna caterua? Si ita lapis frater et lapis. Non sic episcopi debent seruentur ad exhibere fastu / sed actu.

¶ **U**nc tibi deo amabilis Episcopo / recipere paucis responsione / hoc est actu se exhibere reuerentiam / subditos suos omnes / superare virtutibus / et vita sancta / sicut sol superat luce sua / lunam et stellas / que in presentia eius paleseunt et lumen perdidisse videntur. Sicut Tullius / omnes sui temporis oratores / quibus eloquentissimos superavit qui ad presentiam eius era aperire non audebant. De quorum numero dicitur fuisse Orientis. Si autem denique robustissimi quibus ad presentiam Philonis se retraherent / et eorum totum respectu ipsius nullius momenti erat reputatum / sic sic episcopi non debent solum esse pediti virtutibus politicis aut purgatoribus sicut subditi eorum / sed et virtutibus purgati animi / quas philosophi heroicis / theologo autem beatitudines appellant. Debet igitur episcopus / si se subditis suis voluerit actu reuerentiam exhibere / sua humilitate aliorum superbiam confundere / sua patientia aliorum iram sedare / suo zelo et in dei seruitio alacritate / aliorum pigritiam eliminare / sua ardenti dei dilectione / aliorum corda extincta reaccendere / sua maturitate vera / et non ficta aut horaria / aliorum leuitatem suppressere / hoc facit cum reuerentiam actu / et non fastu. Sic aliquando rustici / sancti heremite / qualis fuerat beatus Anthonius / et multi alii. Aliquando sancti episcopi qualis erat beatus Martinus / se regibus / et principibus reuerendos exhibuerunt / et in conspectu eorum facti sunt reuerendi / quod prope quod nec in vestitu deaurato / nec cum equo / et famulorum pompa / sed vel pedestres / aut asino vecti / in veste pulla / et vili coram eis comparuerunt. Vere ita / et tamen reges ad

¶ **E**t est illa male

... in multitudine eorum / et seruitorum / et paratorum adulatorum lubricorum / et lurconum magna caterua? Si ita lapis frater et lapis. Non sic episcopi debent seruentur ad exhibere fastu / sed actu.

bet esse p̄stator / vt dicit Beda sup̄ Mat.
Unde et beatus Grego. in pasto. tantū dz
actionem populi / actio trascendere presus
lis / q̄m distare solet a grege / vita pasto
ris. **Oporet n̄q̄s vt metiri se se solcite stu
deat / quanta tenende rectitudinis necessi
tate constringatur / sub cuius estimatione
populus grex vocatur.**

¶ De largitate Epi contra auariciam.

Hinc tibi (S)

deo amabilis Epe) po
nenda est securis ad radi
cem. Ne te turpissima il
la z sordida cupiditas z
auaricia capiat z decipis
at / quemadmodum cepit z decepit / capis
z decipit (timeo) multos / nomine non tñ
re. Epos. vbi illa tibi dominata fuerit acru
est de anima tua.

¶ Cupiditas omnium malorum radix.

Ecce est illa male

dicta cupiditas omnium ma
lorum radix / que facit Episco
pos permittere fornicatio
nes publicas concubinas z adulteria p
pecunia. Imo ipsa. literas excogitat (q̄s
toleramus appellat) quibus habitis / om
nis nequicia toleratur / z de medio omnis
tollitur honestas. **Hec iubet. ficta contra
concubinos in valuis affigere manda
ta / non vt cōcubine exterminentur / sed vt
burse euacuentur. Hec / de dioecibus / san
ctissimas illas abstinentie ceremonias vt
temporibus ieiuniorum / non oleum sed buty
comedatur / eliminasse dicit. Hec / primos
fructus / de beneficiis per multos annos
colligi fecit. Hec / liberos orarios impri
mi venit / aut impresos / iusto precio cari
us distrabi z v̄di persuasit. Fulsit hec / ca
lumniosas actiones contra clericos inten
tare / z immoderata sigillationum precia
instituere. Hec / annuas exactiones (quas
colleatas aut subsidium charitativum ap
pellant) mi sellis sacerdotibus imponit
poscit z extorquet. Hec est / que questiona
rios admittit z fouet / contra iuris disposi
tionem / indulgentias falsas / facultates**

q̄s non habent absoluendi z dispensandi
predicantes. **Hec omnia predia z adhuc
plura mala admittit radix illa omnium ma
lorum cupiditas. Et cur ita? quia particis
piu habent in questu tali partem z tunicā
Episcopus auar' z satellites eius. Ab his
igitur tibi summopere cauendum est / ne
in hanc auaricie detrudaris voragine / que
admodum multi Episcoporum qui non ses
cus atq̄ lenones / de tali tam turpi viuūt
lucro [fressen den seiffer] cōtra illud Apo
stoli. **Oporet Episcopum non esse turpis
lucri cupidum. Audiniego / ex ore tuo / ser
monem omni acceptione dignum / te malle
vno seruo contentū esse / quam pro collecta
aut pecunia / concubinatum dissimulatū
audiui verbum hoc non sine magno gau
dio z in laudem tuam illud alijs te vere di
ligentibus patefeci / fac vt de te dicatur / di
xit z facta sunt.****

¶ In Epos de turpi lucro viuētes
z vicia ppter pecuniā dissimulantes.

Vadi nunc quid

dicat sancti Patres z Lan
ones / de talibus Epis (verius
dixerim leonibus) qui pro
turpi lucro vicia permittunt.

¶ Gregorius.

¶ Si quis Episcopus / fornicatioi Pres
byterorum / Diaconorum / vel crimen ince
stus / in sua parochia p̄cio vel precibus in
terueniente consenserit / vel commissum au
toritate officij sui non impungnauerit ab
officio suspendatur.

¶ Augustinus.

¶ Nemo quippe nocet in ecclesia dei am
plius quam qui peruerse agens nomen vel
ordinem sanctitatis z sacerdotis habet / de
linquentē nanq̄ hunc / redarguere nullus
presumit. Et in exemplum culpa vebemen
ter extenditur / quando pro reuerentia ordi
nis / peccator honoratur. Episcopus itaq̄
qui talium crimina non corrigit / magis vi
cendus est canis impudicus q̄ Episcopus
hec ille. Ecce Episcopum talem / vocat im
pudicum canem Augustinus.

E

¶ De Sigillo.

Iudices notarij

et alij officiales nullo modo cogantur iurare sigilli pmo tionem / hoc modo videlicet vt ppter ea folia / et scripturas pter necessari as multiplicent / libellis inserendo imper tinencia / tenore pura literaz / continentiu institutionem et auctoritatem fiscalis / in dubitati et habiti ab omnibus p tali / aut alia similia vel dissimilia talia / aut causas litium quas iuste abbreviare possent / pro longent / quatenus pro sigillatione maior exigi possit pecunia / plane furtum hoc est / aut spolium et rapina. Prouideat tibi diligenter Episcopus / cum doctoz sapientiu et deum timentium consilio / sup receptione pecunie pro sigillatione / sunt enim magni et doctissimi viri qui hanc conclusionem ponunt. Extorquens pecuniam / aut rem pecunia appreciabilem / pro sigillo literaru / iustitiam vel gratiam continentium / vltra valorem materie qua sigillatur iniuste grauat proximum / et ad restitutionem tenetur. Durissima plane hec conclusio spiritalibus et secularibus nostri temporis principibus qui immoderatam recipiunt pro sigillationibus pecuniam. Ideo necessarium est vt anime sue prouideant / qui dem proderit homini si totum lucretur mundum / anime vero sue detrimentum patiat.

¶ De hospitalitate Epi in pauperes et elemosyna et defensione pauperum orphanorum et viduarum

Superum or

phanorum et viduarum esto singulari pater et defensor fac quod papa Helasius qui dicit licet omnibus de nobis sperantibus / non debemus inquantum possumus / nos denegare / plus tamen viduarum et orphanorum causas et impensius duximus exequedas / quas tueri a nobis vel ab omnibus diuina manifestat assertio. Elate primo. querite iudicium / subuenite oppresso / iudicate pupillo / defendite vidua. In eos

qui hoc non obseruant clamat dominus per Hieroniam prophetam. Causam vidue non iudicauerunt / causam pupillino direxerunt / et iudicium pauperum non iudicauerunt / audi et de elemosyna.

¶ Gregorius.

¶ Non credat Episcopus / tibi sola lectio nem et orationem sufficere / vt remotus nihil itudeat de manu fructificare / sed largam manum habeat / et necessitati pauperum succurrat et alienam inopia suam credat / quia si hoc non habet / vacuū nomen Epi habet / glorie / quia non est super intendens quod significat nomen Eps. Prouideat Episcopus / ne pauperibus sua bona crudeliter auferantur vel detineantur. Et que sunt illa bona inquis? Ipsa sunt que viri ecclesiasticis (quorum primus tu es) sup sunt / vltra simplicem victum et vestitum / iuxta decentiam sui status in ecclesia et re publica. Florulima est hoc loco / sed durissima beati Bernabardi et Hieronymi sententia / qui retentionem huiusmodi / vel luxuriosam profusionem / non dubitauerunt / sacrilegium / immo omni sacrilegio et depredatione danabiliorē appellare. Quale iudicium pater putas bis tutum esse Episcopis / qui per fas et nefas / pecunias vnde cunq; colligunt / vel collegerunt / nunc de butiro / nunc de primis fructibus / nunc de collectis / nunc de charitatiuis subsidijs / nunc de incorporatione monasteriorum / p eorum mensa / et tales pecunias / non in vius pauperum / aut pro gloria dei / sed in factum pompam et luxum / in meretrices et nebulones dispensauerunt / immo in damnū anime sue / et scandalum totius plebis / prodegerunt et dissipauerunt. Custodiat te dominus (mi Episcope) ne talium predecessorum tuorum vestigijs inherendo / in eternum cum eis pereas. Amen.

¶ De Castitate contra luxuriam.

Immopere ti

bi cauendum est a vicio luxurie / ita vt neq; in te / neq; in familia tua dominetur / tam occulte q̄ manifeste. Que em tibi esse poterit ad corripiendum

E ij

Oratio de electione Episcopi.

concupiscentes frons, si tu ipse, vel officiales tui tales fuerint. Sed ais, et quid faciam? nunquid eos amouebo? quod si fecero, ubi recipiam castos quos eis sufficiat? Non dico pater ut amoucas, sed fac saltes ut si in officiis permanere voluerint, concubinas non teneant sed amoucant. **¶** Si eas ad tuam commonitionem amouere noluerint, fac sint tibi vt Ethnici et publicani.

¶ In eos qui inhoneste pudenda ostentant tunicis apertis.

Edum autē a

lubricitate tibi et familie tue cauendum erit sed etiam a signis luxurie. Non enim a malo solum, sed et ab omni specie idest similitudine mali abstinendum est. Sed ais et que sunt illa signa species vel similitudines luxurie: ipsa sunt lasciuu mores: turpi loquia / scurrilia / ludicra / et stultiloquia: ipsa sunt pudendorum detectio: et eorundem per apras ab anteriori parte tunicas ostentatio. Non patiaris tales tecum versari: quod insitar nebulonum contra omnem clericalem honestatem incedunt: fac quin potius obseruet illud Dape Innocentij tertij Claustra clerici de super indumenta: pallis diffusibulatis non vtant in publico: sed vel post collum, vel ante pectus / hinc inde connexis: hoc quidem abhominabile est: dum a sacerdotibus sit / tum etiam, sine vituperatione a tue familie laicis non fiat: hoc enim etiam tibi impuraret, et diceretur, nisi Episcopo placeret: turpitudinem talem non admitteret. Dicentes illud sapientis, secundum iudicem populi: sic et ministri eius. Et qualis Rector est Ciuitatis, tales et inhabitantes in ea: sed missa faciendo christianos: audi quid de gentili Cesare legitur super hac pudenda regendi honestate Julius Cesar.

¶ In adultores consuetudinem contrariam allegantes.

Sed dicet fortas

his adulatoris tui: hec est huius temporis consuetudo: sic omnes passim incedunt laici et clerici. Hunc autem quisquis consuetudinis huius cum quibus viuit: lauitica sibi vel austeriora pre ceteris indumenta vel alimenta querit: aut intemperans sui aut superstitiosus est. Porro in omnibus talibus non usus rerum sed libido in culpa est. Itaque dum cor nostrum castum fuerit: quid nobis de vestitu et exterioribus? Respondeo et dico primo / quod impudicus oculus / impudicus cordis est nuntius: et quod intima per mores cognoscimus exteriora. Et in composuitio corporis qualitate inducat mentis. Benedictus quoque ait, forma vestium: deformitatis mentium et moris indicium est. Et Fran. Petrarca vestitus insignis et mollis superbie vexillum natusque luxurie est. Et vulgo dicitur / Ich ma sicht am sack wol wo die dicren teig seind. Dico secundo quod hec non est consuetudo sed corruptela: et etiam nature contraria turpitudine / detegere et ostentare quod natura obtexit: et ad secretiores abstrusioresque corporis partes collocat. Sed neque dominus dixit ego sum consuetudo sed ego sum veritas vt ait Gregorius. Et Dionysius in summa li. iiij. ti. i. ait / quod quidam dicunt hoc capitulum sublatum per consuetudinem contrariam: ego hoc dico falsum. Dico tertio quod Canon quem allegant pro consuetudine intelligendus est de consuetudine bonorum: ait enim: quisquis vero sic vtitur eis: vt metas consuetudinis bonorum: inter quos versatur excedat. Clericus itaque professionem suam et habitum et incesse probet: et ideo nec vestibus nec calceamentis decorem querat: sic Canon dicit. Si igitur non licet querere decorem in vestibus quomodo licebit admittere talem (vt dictum est) turpitudinem: Carnis peccata maxime sunt infamie: pro bona igitur castitatis fama: expediret Episcopo obseruare illud quod dixit pascalis Dapa: Episcopi inquit lectioni et orationi vacent et semper secum presbyteros et

concupiscentes frons si tu ipse vel officiales tui tales fuerint sed ais et quid faciam nunquid eos amouebo quod si fecero ubi recipiam castos quos eis sufficiat non dico pater ut amoucas sed fac saltes ut si in officiis permanere voluerint concubinas non teneant sed amoucant si eas ad tuam commonitionem amouere noluerint fac sint tibi vt ethnici et publicani

¶ De ostentatione Episcopi pudenda.

Edum autem a lubricitate tibi et familie tue cauendum erit sed etiam a signis luxurie. Non enim a malo solum sed et ab omni specie idest similitudine mali abstinendum est. Sed ais et que sunt illa signa species vel similitudines luxurie: ipsa sunt lasciuu mores: turpi loquia / scurrilia / ludicra / et stultiloquia: ipsa sunt pudendorum detectio: et eorundem per apras ab anteriori parte tunicas ostentatio. Non patiaris tales tecum versari: quod insitar nebulonum contra omnem clericalem honestatem incedunt: fac quin potius obseruet illud Dape Innocentij tertij Claustra clerici de super indumenta: pallis diffusibulatis non vtant in publico: sed vel post collum, vel ante pectus / hinc inde connexis: hoc quidem abhominabile est: dum a sacerdotibus sit / tum etiam, sine vituperatione a tue familie laicis non fiat: hoc enim etiam tibi impuraret, et diceretur, nisi Episcopo placeret: turpitudinem talem non admitteret. Dicentes illud sapientis, secundum iudicem populi: sic et ministri eius. Et qualis Rector est Ciuitatis, tales et inhabitantes in ea: sed missa faciendo christianos: audi quid de gentili Cesare legitur super hac pudenda regendi honestate Julius Cesar.

diacones: aut alios boni testimonij clericos habeant: vt secundum Apostolum /z sanctorum patrum instituta possint irreprehensibiles inueniri. Nam boni testimonij clericos: non lubricos / lufos / lurcones / z liguriosos. Et beatus Gregorius. Cum pastoris vita: in exemplo debeat esse discipulus plerumq; clericis qualis in secreto sit vita sui pastoris nesciunt: quam tamen seculares pueri sciunt: de qua re presenti decreto ostendimus: vt quidam ex clericis (vel etiam monachis) electi: in ministerio cubicali pontificali obsequantur: vt is qui in loco regis est: z tales habeat testes / qui veram eius in secreto conuersationem videant / z ex sedula visione exemplum protinus sumant.

¶ De mansuetudine Episcopi contra iram.

Portet Episcopus non esse percussorem: id est ad vindictam facilem. Non enim oportet Episcopum ita esse irascibilem / z perturbati sensus: vt percutiat: qui debet esse patiens. sed sequatur eum qui dorsa posuit ad flagella vt enim ait

¶ Beatus Gregorius.

¶ Pastores facti sumus non percussores. Egregius predicator dicit / argue / obsecra / increpa / in omni patientia. Nota verbum / in patientia / hoc est q; beatus Paulus dicit. Oportet Episcopum non esse percussorem. Est autem duplex percussio. Una corporalis: est illa q; manu fit: z hanc Episcopus nunquam suis faciet manibus: sed per alium clericum in quibusdam casibus potest. Alia est percussio spiritualis cum scilicet quis in discreto sermone corrigit aliquos. Et etiam hec prohibetur. Dicit enim Anacletus Papa: sane percussor: ille doctor dicit qui sermone inutili / conscientiam percutit infirmorum. Immo z beatus Athanasius: tectum hunc de sola spirituali percussione intelligit. Non (inquit) percussorem Apostolus dicit qui manibus quempiam affligit: sed q; tempestiue incessat: z fratrum percellat anis

mos. Obseruet igitur Episcopus illud Apostoli: si preoccupatus fuerit homo in delicto aliquo vos qui spirituales estis: corripite hunc in spiritu lenitatis / considerans te ipsum ne z tu tenteris. Conformer ad illud Psal. Superuenit mansuetudo / z corripimur. Inde z principes serenissimi appellantur q; in turbulencia / z in tranquillitate regere debeant. Et reges apum sine aculeo sunt.

¶ Episcopi sint patientes non vim dicant. Exemplo etiam gentium Imperatorum.

Ebent episcopi

esse patientes non vim dicant: etiam si quando persona eorum / a subditis offenditur cum / id ipsum maximos reges etiam gentium fecisse legat. Alexandro Antigonus pedagogus citidaram fregit abiectus dicens: etati tue iam regnare conuenit / pudeatq; in corpore regni: voluptatem luxurie dominari quod / z ille patientissime tulit licet plerumq; in patientissimus fuerit: z patrem sicut virtute ita vicis superaret. Scipio Africanus cum eum parum pugnacem quidam arguerent. Imperatorem me mater peperit non bellatorem. Antonius cum Augusti matrem originem despiciens cum Afrum gne: z natura panificum diceret: hec ridens pertulit / z eundem sorore tradita in affinitatis gratiam admisit. Idem Augustus / non modo in se seruabat patientiam: sed eandem alijs indicebat. Unde cum Tiberius quereretur per Epistolam: q; multi de illo perperam loquerent ita rescripsit. Si Tiberi / noli nimis indignari: quoniam esse qui de te male loquatur. Satis est enim: si hoc habemus ne quis nobis malefacere possit. Idem Augustus / cum gnauus ob corporis breuitatem (conuulsiuatis cuiusdam impetu) diceret / sibi calciam metis gradusculis vtendum esse respondit. Tiberius q; cum in multis legat fuisse culpabilis tamen aduersus conuicia satis firmus ac parit

E ij

Oratio de electione Episcopi.

ens extitit: dicens in ciuitate libera / ling
uas esse liberas et metes hominum operiebat.
Vespasianus etiam infimorum conuicia pa
tenter tulit: adeo ut sene buculo proclamare
improperium eius: vulpem pro lupo posse
mutare non animum: eo quod natura cupidis
simus esset pecunie: nec auariciam mutas
ret procellus etatis / respondisse dicit: hu
iusmodi hominibus debemus risum / no
bis correctionem: sed penam criminosis.

Sed quid citamus reges gentilium et exte
ros / cum patientissimum pro oculis habes
mus nostrum Romanorum regem Maximilianum / qui contra passus sit et in presentia
rum patiatur. Patientissime quotidie in li
bro legimus experientie. Sed audi etiam
Episcopi cuiusdam patientiam. Ioannes
Patriarcha Alexandrinus precipiens ali
quando dari cuidam petenti elemosinam
decem nummos ereos tantum / conuicia pati
ebatur ab eo in facie atrociter ille beatus /
quia non dederat ei quotquot voluit: his
autem qui de obsequio erant querentibus
cedere eum qui conuiciabatur / increpauit
eos vehementer patriarcha dicens finite
cum fratre / habeo septuaginta annos / blasphemans
per opera mea Christum / et unum diuinitum non
portabo ab isto: Et precepit datori soluere
sacculum / ut sineret pauperem tollere quantum
vellet precium. Idem cum nepos eius pers
cussus a quodam caupone: peteret se vin
dicari / respondissetque / taliter se vindicaturus
ut tota admiraretur Alexandria / precepit
preposito cauponum: ne ab illo caupone ac
ciperet neque sueta sua / neque publica / neque
pensidem ergasterij eius / et ipse enim / sanctis
sime ecclesie erat: hecerat vindicta quam miraba
tur tota Alexandria.

¶ De temperantia Episcopi contra gulam.

Fiat restrictio
frugalitas / tate varietatis /
et multiplicatam serculo
rum sumptuosissimorum / in
eadem mensa / usque ad nau
seam / et perditam vastationem: eorum rerum ex
quibus multi veteres pauperum pasci possint
Cōsidera pater quomodo sit illa iniq̄tas apud
ecclesiasticos viuentes ex oblationibus ac labo

ribus pauperum qui ita luxuriant quasi gra
tis obuenerit sibi / quasi preterea ad nihil
aliud nati sint / diligenter quos pascunt apud
eos et carius aliquando canes quam pauperes. Hec
ista dixerim / ut laudes in prelatibus et eccles
iasticis sordida tenacitas: honestati hos
spiralitati quam propria sed asit frugalitas libe
ralis / quam non secundum inanem iactantiam aut opi
nionem prodigiorum sed secundum conscientie vir
tuose iudicium mensuretur.

¶ Restringat Episcopus multitudinem
seruitorum et equorum et ado
lescentium lasciuorum.

Fiat honesta re
strictio talis pompe in mult
tudine onerosa et incomposita
tor seruitorum et equorum sumen
tium opes / sine mensura / sine fructu / Ad
de quod enutrit homines istos comatulos
et adolentes lasciuos ociositas pessima
doctrina. Nam multam maliciam docuit oc
iositas aut sapiens. Cui pessimi comites ebi
etas et crapula coniungunt. Quid aliud isti
tunc studeant / nisi vel insidari aliene pu
dicicie / prodigi sue / vel lusu illiberalibus oc
cupari / hinc illa adinuentio defeciosiss
ma habituum variorum: hinc lusus taxillorum / et
similium prohibiti / hinc omnia denique tol
lencia morum honestate. Subditi vero ceteri
quod facerent nisi quod viderint familiam sui
pastoris facientem. Imi tantum certe et liben
ter. Rursus qua fronte iubebit pastor cras
pulam et luxuriam a subditis / quam assidue co
ram oculis et in penetralibus suis: illas intra
et: et gaudet exerceri / puerbium est / quomodo re
ctor ciuitatis / tales et habitantes in ea. Et
mobile semper mutat cum principe vulgus.
Fiat observatio ieiuniorum ab ecclesia statuto
rum in Luria Episcopi: et stantior apud diuites
et potentes presertim ecclesiasticos / apud quos
pro dolor / ista iam sunt velut in derisus. Cui
soli vere pauperes atque rustici ieiunant: quibus
vix est panis cibari relinquitur ad satu
ritate sufficiens. Hecque ipse illo ieiuniorum ad
cenam faciendam / sit mensa publice pro omni
bus comedere volentibus / indifferenter pa
rata: quemadmodum in multorum principum
Lurijs male obseruatur.

¶ Hec dicitur in mensa episcopi non
habere sed iustitiam loquere.

¶ Admittantur
¶ Hec dicitur in mensa episcopi non
habere sed iustitiam loquere.

¶ Hec dicitur in mensa episcopi non
habere sed iustitiam loquere.

¶ Hec dicitur in mensa episcopi non
habere sed iustitiam loquere.

¶ Hec dicitur in mensa episcopi non
habere sed iustitiam loquere.

¶ Hec dicitur in mensa episcopi non
habere sed iustitiam loquere.

¶ Hec dicitur in mensa episcopi non
habere sed iustitiam loquere.

¶ **H**onestas teneat in mensa epi non fabule/ sed lectio sacre scripture.

Non admittantur mimi/ z histriones scurre/ z alie persone a canonibus phibite ad mesam epi: neqz fiat in ea turpiloquis/ scurrilitas/ cachinni: neqz imunditie quecunqz. **H**ec oia maturitas episcopi cohibebit/ si ipse garrulus non fuerit. Sed illud Tolle tani concilij obseruauerit.

¶ **I**n mensa epi non debet esse fabule/ sed lectio sacre scripture. Utina talis esset oim episcopoz mesa: quale describit. b. Grego. in qua. s. nlla absentiu vita mordet nullus ex irrisione reprehendit. **H**ec in ea seculariu negotioz fabule: sed verba sacre lectois audiunt: cum no plusqz necesse sit/ seruit corpori/ sed sola ei infirmitas reficit: vt ad vltus exerceat virtutis/ habeatur: vt inna talis esset mensa: que no splenderet vasis aureis z argenteis: sed fidei z vite meritis.

¶ **D**e charitate pximi ptra inuidia.

Quanta charitatem eps ad subditos habere debeat: satis inuit Dns cu ait: bonus pastor animam suam ponit p ouibz suis: ego sum pastor bonus/ z animam meam pono pro ouibus meis. **M**aiore hac dilectio e nemo habet: qua vt animam suam ponat quis pro amicis suis. **T**antus proximi amor: precipue episcopi decet. **H**unc z tantu proximi amore sancti Apostoli habuerunt: dum sanguine suum fuderunt: vt proximos lucrarentur: quoz successores sunt episcopi. **S**i igitur ait bea. Hierony. in apostolorz loco sumus: non solu sermone eorum imitemur: sed etia conuersatione/ z abstinentia. **F**ecit hoc beatus Paulinus Nolane ciuitatis epus: qui se vendi fecit pro redemptione filij cuiusdam vidue: quo facto/ magna animarum multitudine lucratus fuit: vt in eius legenda: lectu digna inueniri potest.

Et beatus Joanes Crisosto. ait. **N**ec em gladiator. plus deberet animam habere in manibus: hoc est eaz vltro morti dare: qua predicator/ quale maxime decet esse epm/ ex emplo. b. Pauli dicentis: non em misit me Christus baptizare/ sed euangelizare.

Hanc proximi charitate inuuit Dns euz ad pdicandu binos misit discipulos: quatenus (vt ait bea. Grego.) hoc nobis tacitus inuauit: quia qui charitate erga alteru non habet predicationis officiu (quod episcoporuz precipuum est) suscipere nullatenus debet.

¶ **S**tatus epalis periculosus est valde.

Sed ais. si ita est

causa hominis cu vxore non expedit nubere. **S**i ita obligatus est episcopus ecclesie sue: z ad ea que nunc z prius dicta sunt tenetur: non expedit fieri episcopum: quia vt audio/ episcopus/ nome est operis non bonoris. **S**copos em grece superintendere est latine. **E**t q in omibus actibus suis vel dicat/ nihil suu querere debeat episcopus: sed tantu aut dei honore: aut salute proximoz: aut vtriusqz. **E**t q epus seipsum pro suis abnegare debet: z q ia sibi non viuat: sed subditis/ z ei qui pro ipsis mortu' est. hoc plane difficile est: melius igitur in qua fuisset me nunquam dixisse vxore ecclesiaz. **Q**uid hic dicis? **N**ihil aliud pater dico q illud q Augustinus lumē ecclesie duz in episcopoz adiutore fuisset electus cum lachrymis est lamentatus: quod merito/ tuu: z omniu nostri temporis episcopozu: cor debet concutere. **A**it enim ad Valeriu episcopu: qui eum in adiutorem episcopu elegerat. **A**nte omnia peto: vt cogitet religiosa prudentia tua nihil esse in hac vita: z maxie hoc tempore facilius z leuius / z hominibus accessibilius epi officio si pfunctorie atqz adulatorie res agat: sed nihil apud deu miserius/ tristius z danabilius. **I**tes nihil esse in hac vita/ z maxie hoc tempore difficilius/ laboriosius/ periculosius epi officio. **S**ed apd deū nihil beati? / si eo mo militet quonoster Imperator iubet. **Q**uis autem sit

E iij

Oratio de electione Episcopi.

modis nec a pueritia: nec ab adolescentia mea didici. Et eo tēpore quo discere ceperā vis mihi facta est merito peccatorū meorū. Nam quid aliud existimē/nescio: vt secundus locus gubernaculoz mihi traderetur: qui remū tenere non nouerā. Et infra. hinc erant lachryme ille / quas me fundere in ciuitate / ordinationis mee tempore nōnulli fratres animaduertērūt.

¶ De amore dei et alacritate in diuino officio contra Acediam.

Diliges dominū

deum tuū ex toto corde tuo: et in tota anima tua: et in tota mente tua: hoc est maximū et primum mandatū / in quo vniuersa lex pendet et prophete. Finis em̄ precepti charitas ait Apostolus de corde puro conscientia bona et fide non ficta: ois consummatiois vltimi finem latū mandatū tuū nimis. Hic mirū mandatū hoc / de quo Christus in euāgelio. Mandatū nouum do vobis: vt diligatis inuicē, non tamē ibi sistendo: sed in deū referēdo / alias blasphemia esset hec dilectio: et esset frui vtendis. Mandatū ergo hoc / mandatū charitatis est dei super omnia. hunc si dilexerimus super omnia alacriter ei seruiemus. amor em̄ etiam difficultia facilia facit: quippe q̄ amor affectiuus effecti amoris sit causa / hanc dilectionē sequitur gaudiū. Unde et bea. Paulus enumerans fructus spiritus ait: charitas gaudiū par / gaudiū charitati coniūgens: qd̄ gaudiū / acediam que est tediū / siue tristitia de spiritali bono: penitus extrudit. Deum amare et glorificare per se et alios debet episcopus. Ad hūc dei amorē concitare te debes omni conatu cogitans: quia dominus deus tuus est: qui te creauit hominē: qui te redemit: qui et te eternaliter glorificabit: et hic in terris glorificauit: non ergo ei sis ingratus / sed vices redde amoris: et eum qui te glorificauit glorifica. Glorifica in quā primum intra te / in corde tuo / instar eius que dixit. Magnificat aīa mea dominū / et exul-

tauit spiritus meus in deo salutarī suo: quia fecit mihi magna qui potens est. Fac vt ex sententia dicere possis cum psalmista. Lor meū et caro mea exultauerūt in deum viuū. Et item glorifica cum ore. Benedicā deum in omni tēpore: semper laus ei? in ore meo. Hecum autē in ore / sed fac vt et opera tua / laudent et magnificent deū / bene viuendo. Siue manducatis / siue bibitis: vel aliud quid facitis / omnia in gloriam dei facite: ait Paulus. Augustinus. Si quod manducas / et bibis ad refectionē corporis sumis / reparationēq̄ membroz / gratias agens ei: qui p̄buit mortali / et fragili ita supplementū solatia: cibis tuus et potus laudat teum. Et hec laus bone vite magis continua ē. Hic em̄ Augustinū: qui deū lingua laudat: non semper laudare potest: qui deum moribus laudat: semper potest.

¶ Non solum ad sui / sed etiam ad subditorum saluationem debet nitī episcopus.

Non sufficere autē

pater tibi debet: vt tu apud te et intra te / deum magnifices: et laudes corde / ore / et opere. sed et alios: in id ipsum concitare studeo. flāme scatigne tua charitas: vt ardor accedat p̄simos. Dic igit: magnificate dñm mecum et exaltemus nomē eius in idipm. Dicunt Julii Cæsarem / militibz suis nunq̄ dixisse ite: sed semp̄ venite: et spiritus et sponsa dicunt veni. et qui audit / dicat veni. Ita et tu qui eps ariesq̄ tui gregis es / precede nos in bonis operibz: et dic venite post me. Imitator Christi: q̄ incepit facere et docere aries / gregē / nolā in collo tenēs / p̄cedit et ideo ei oues sonantē sequunt. Et tu ingredere curias nolis. instar summi sacerdotis: de quo scriptū est in Exodo: q̄ tintinabula debeāt esse vestimētis eius inserta: ita vt audiat sonitus quādo ingreditur et egreditur / sanctuarium in conspectu domini / et nō moriatur. Super quo dicit bea. Gregorius. Sacerdos nāq̄ ingrediens / vel egrediens mori: si de eo sonitus non audis: quia irā contra

Episcopus debet in prima reuera
re doliā cū dōndē cōstātia vltimē
conuincit: Latio cōuocō cōmūitāre.

Ed ais. et quid

Episcopus debet in prima reuera
re doliā cū dōndē cōstātia vltimē
conuincit: Latio cōuocō cōmūitāre.

Reiserpergij.

XXIX

se occulti iudicis erigit: si sine predicatiois sonitu incedit. Aperte autē tintinabula vestimētis illius describuntur inserta. vestimēta em̄ sacerdotis / quid aliud / q̄s recta opera debemus accipere: propheta attestante / qui ait / sacerdotes tui induant iustitia. Vestimētis itaq; illius tintinabula inherere: vt vite viam / cui; lingue sonitu / ipsa quoq; opera sacerdotis clamēt. Tonis igitur operibus: quali quibusdā tintinabulis concitari debent subditis: vt pastozē animarū suarū sequantur. Et hoc quidē admodū necessarium est pastoribus: ad omnes em̄ dicit dominus illud: quod Joseph ad fratres. Nisi venerit frater minimus vobiscū / non videbitis amplius faciē meam. Itaq; magna cura habenda est episcopis pro oibus suis ouibus subditis: cū salus eorū etiam a minima oue neglecta / pendeat: quam per suā negligentia perdidit. Non solū ergo ipse diligat & deū laudet: sed etiā suos subditos / vt frequēter dictū est / ad hoc ipsum inuitare debet.

¶ Episcopus debet in primis reformare diuinū cultū: deinde ecclesiastica visitare ornamenta: & Tertio curatos examinare.

Sed ais, et quid igitur in primis faciā vt deū laudē / diligā: alios quoq; ad hoc faciendū alliciā? Respondeo & dico confidenter sine dubitatione: q̄ his tribus / faciēs rem deo & hoibus placitam: & tibi hic & alibi honorificā. Primo & ante omnia coneris ad reformationē diuini cultus: vt per totāz diocesim & ciuitatem psallatur et cantetur iuxta canonicas sanctiones. Secundo fac visitari missalia / calices corporalia: pallas altariū cum reliquis ornamentis ecclesiasticis / et sub pena precipiat: vt mundentur & apertē iuxta ecclesiastica statuta. Tertio facit examinari oēs curatos: vt sciatur / an nouerint debite administrare ecclesiastica sacramēta: et nescientes doceant / ne periculū animarū incurratur. Hec tria facillime reformari poterunt: nec aliquā patientur resistētia: et

multū erunt edificatura in populo / ad deuotionemq; concitatiua. Ceterū illo facto ad reliqua cū discretionē scdm q̄ vnctio et christiana docebit prudentia: procedendū erit. Sic facere & procedere iubet dominus. Primū inquit: querite regnū dei & iustitia eius: & hec oia adijcientur vobis.

¶ Querentibus principaliter spiritalia / episcopalia adijciunt.

Q̄dinē hunc pro

cedendi obseruauerunt / sancti episcopi / Amandus / Arboz / Jastus / et Florentius predecessores illorum: qui primū & principaliter querebant gloriā dei / & animarū salutem. Dominus ad dei & proximi dilectionē / que est iustitia regni / inducendo: & nihil temporalium querebant: sed erant eis a domino adiecta in magna copia. Cum eorū sequaces in episcopio: qui temporalia querebant spiritalia negligēdo. Hec temporalia / nec spiritalia obtinuerunt: sed vtraq; amiserunt. Et ita verū factum fuit verbū beati Bernardi. Religio peperit diuitias / & filia deuorauit matrem.

¶ Habes ecce Reuerende & deo amabilis episcope / pater carissime / habes meaz imo non tam meam q̄ sanctissimoz patrū super episcopi vita sententiam per capitula septem / iuxta virtutes septē contra septem capitalia vitia descriptam. Quam si secutus fueris procul dubio verus episcopus eris. Securuseq; in conspectu tremēdi iudicis post mortem cōparere poteris.

¶ Epus non debet exaudire adulatorē sibi contrariū persuadere nitētes.

Nō autē ignoro

si hec audierint / vel legerint Snaones aulici adulatorē: quin mox subridētes subsannando dicent. Durus est hic sermo: et quis potest eum audire? Dominus noster episcopus iuuenis est / et tanta

Ratio de electione Episcopi.

gratitas morū non cōgruit. Nobilis est et ex profapia comitū genitus. Sed et domū nūa tēporalis est/ quia Alsatie Landtgrā uis/ non simplex episcopus: ideo ratione illius dominij tēporalis licet ei quod alteri minime liceret. Oportet habere solatia Interpone tuis interdū gaudia curis: ait vulgatus auctor. Sed et Joannes euangelista perdicē propter fratru solatia/ manu eonfectauit e legit. Item: quod caret alterna requie durabile non est. Porro ad quid nemoza et fere syluestres in dominio suo: si non ei aliquādo liceret ire venatū: quid deniq; obest intendere ludis: saltē cum sua familia. Et ita inherere vestigijs predecessorum suorum. habet em̄ sufficientes in omnibus spiritualibus: et etiā secularibus seriosis rebus vicarios. Ita dicent tibi blandientes: et sub melle tali venenū mortiferum propinantes.

¶ Iuuenis epus seniles et maturos induere debet mores.

Ed ais et quid

respondebo eis? Responde et dic primo. Esto q̄ iuuenis sum/ tamen episcopus sum. Et hic dies aliam vitā affert: alios mores postulat/ quod tolerabile fuerat in canonico adolescente/ reprehensibile et scandalo sum erit in episcopo iuuenē. In maxia fortuna minor licentia est/ ait Sallustius. Vere sic est/ qui em̄ dimissi in obscuro vitā tam agunt: si quid iracūdia deliquere/ pauci sciunt: qui magno imperio predicti in excelso etate agunt/ eorum facta cūcti mortales nouere. Tales itaq; minime irasci decet. Nam que apud alios iracūdia dicitur: ea in imperio superbia et crudelitas appellatur. Et hoc quidē Sallustius de iracūdia dixit. Sed nō minus de alijs inordinatis passionibus intelligendū est. Recitat Tullius in officijs q̄ Pericles et Sophocles quondā simul erant: vt insultarent in facto Romane ciuitatis. Inter ceteros preterijt eos iuuenis quidā puer pulcher: quē respiciens Sophocles ait Peridi: Pericles o

pulchrū puerum: Ad hoc respondit Pericles: preterem decet non solū manus et linguā/ sed et oculos cōtinere: Ecce preterem q̄ preter et in potestate cōstitutus erat: non licuit oculos habere incōtinētes/ sed concupiscētia illā oculorū p̄secere debebat. Ideo nihil debet facere princeps: et maxime spiritualis qualis epus est: quin totū ponderetur et per rationē mēsuret: et quin velit vniquē id scire. Si em̄ non vellet adhuc tamen scire/ et precipue hi sciēt ad quos minime spectat. Himirū quotidie querit vbi est epus? quid agit epus? incipit ne episcopaliter viuere? an sequit vestigia pernitiosa suorum predecessorum? Jam lapsus est annus: quid agit episcopus dormit? epus surgit epus audit mīlīaz/ episcopus pranderit/ spaciatur/ ludit/ sagittat/ ludit in sperulis in fritellis: quid multa? non faceret epus saltura in Zabernia: quin mox illud sciretur per totā diocesim/ et in Argentina. Non ergo me releuat a serio: quia iuuenis sum: sed cogor relinquere iocū: quia episcopus sum. Scio deniq; quia scriptū est. Senex venerabilis est non diuturna neq; annoz cōputata numero. Lani aut sunt senes bovis et etas senectutis/ vita immaculata. inueniunt pueri centū annoz maledicti/ inueniunt et Daniel puer etate/ sed sensu senex.

¶ A iuuetute asuescendū est virtutibus.

Vos dicitis quia

iuuenis sum: ideo iuuenibus intēdere debeam. Ego prosum in cōtraria sum sententia: et potius q̄ iuuenis sum/ mea iuuenilibus cōpescere debeo: et formā mibi optimā viuēdi p̄st iuere: quā facile mibi faciat asuetudo: sed et scriptum est. Bonū est viro cū portauerit iugū ab adolescentia sua. Proverbiū est. Adolescentis iuxta viā suam/ etiam cū senuerit non recedet ab ea. Et rursum scriptū est. Si mutare potest Ethiope pellem suam: aut Pardus varietates suas: et vos poteritis bñfacere cū didiceritis malū. Et quod noua testa capit inueterata sapit.

Rescripto

[Marginal notes in a smaller hand, partially illegible]

¶ Die secundo esto qd ex comitibus nobilibus pgenitus: sed et Elsatie sim Landtgrauius. Scio tñ quia et eps sum/ porro dicite mihi fratres si Landtgrauius cū sua pompa et seculari vita/ a diabolo ad peccatas inferni raperet penas/ ubi quies epus noster relideret? Epals dignitas/ Landtbraui dignitatem superat: et ideo potius epm agere oportet q̄ Landtgrauiū. Scio deinde quia lucos saltus/ et nemora cū feris habet episcopiū/ sed nunquid ideo/ ego tro venar?: habeo equorum et porcorum stabula/ sed et pistriū et culinam: nunquid ideo vultis vt et ego sim cocuus/ pistor et porcorum/ equorumq̄ custos. Vultis ne vt et ego lustre omnia propriaria in coquina/ anetū/ cuminū/ et rutam examinet: et curiosus sim indagator tortus suppellectilis: quē admodū quidā sordidos episcopoz qui se iactant n̄ bil eos latere de re domestica. Sed et omnia per eos recepta et exposita in ordinē debitū a se fuissent scripta: vt mox in quo folio et riga hi vel illi census descripti sunt: ostēdere sciant. Vencior si non talē nouerim epm: etiā hoc ipsum de se stulte iactantē. Nihil autē vel parū de amabus suozū subditorū intelligentē. Vultis vt de me hoc dicatur quid vulgo de aliq̄bus epis dicitur. Epus noster est bonus Economus? et nihil amplius est non amax/ sed burfarū: non k̄riace/ sed coquine ep̄s/ n̄t ein selen sunder/ ein seckel bischoff/ n̄t ein kirchen sunder/ ein kuchen bischoff] Absit vt hoc faciā. Terret em̄ me be. Bernardi scriptū ad Eugeniū papā ita dicentis.

¶ In ep̄os sordidos maiore curaz rebus domesticis q̄ diuinis ipenderes.

Quid ep̄o turpius/ q̄ incūdere suppellectili et subst̄ntiōe sue/ scrutari oia/ sciscitari de singulis/ morderi suspitiōibus/ moueri ad queq̄ per dita vel neglecta/ ad verecundiā dico quorundam eiusmodi scrutantiū quotidie oēm substantiam suā numeratūm singula de minutis et quadratibus exigentiū rationē. Non ita ille Egyptius qui Joseph oibus creditis

ignozabat quid haberet in domo. Erubescat christianus conitiano sua non credēs/ homo sine fide/ fidem tñ habuit seruo super omnia bona sua constitūēs eum. Et hic erat alienigena. Mira res satis superq̄ ep̄i scopi habent quibus anias credant: et quibus suas comittant facultates nō inueniunt. Optimi videlicet estimatores rerum: qui magnā de minimis/ parū aut nullā de maximis curam gerentes. Sed vt liquido datur intelligi patiētius fermius Chriſti iacturam/ q̄ nostrā/ quotidianas expensas quotidiano recipimus scrutiny: et continua dominici gregis detrimēta nescimus. De precio escarū et numero panum/ cū ministris quotidiana discussio est. Rara admodū cum presbyteris celebratur collatio de peccatis populozū. Cadit aſina: et est qui subleuet eam: perit ania et nemo est qui reputet/ nec mirū cum nec nostros quēdem assiduos sentiam defectus. nōne ad singulas supputatiōes istas irascimur/ irimur/ anxiamur/ Tolerabilius rerū/ quam mentiū sustinemus iacturā: quare inquit non magis fraude patimur/ sustinere tepotius consulo etiā minus idoneū yconomū q̄ te imergere labyrintho huic: memēto saluatorez Judam Reconomū habuisse.

¶ Qualem se ep̄us exhibere debeat sue familie/ siue domesticis:

Quod aut dicitis

mesaltem vobis fore familiarem in iocis et lusibus non accepto. Debet enim episcopus apertis viuere ianuis/ et tantā bonestatem in priuato/ quantā in publico tenere suamq̄ familiam diligēter regere: quibus enim curam temporalium alij committere/ et me de eis non intromittere deceat: tamen de familia ego ipse curare debeat. Docet me hoc idem Bernardus. Multa (inquit) nescias/ plurima dissimules/ nonnulla oblitiscaris. Sunt tamen que ignorare te nonolim mores quorumq̄ et studia: Non oportet vt vitia domus tue vitium scias/

Oratio de electione Episcopi.

quod q̄ plurimis nouimus prigisse. Qua propter / vt dixi / alius alia dispense / de disciplina tu provide / illud nemini credas. si insolentior coram te vel sermo insonuerit / vel habitus apparuerit / manus tua super eius modi / tu vlciscere iniuriam tuam. Impunitas autem parit / ausus excessuum. Domum episcopi decet sanctitudo / decet modestia / decet honestas / horum disciplina custos. Episcoporum domus aut ceteris honestiores / aut fabula omnibus. In vultu in habitu in incessu illorum qui circa te sunt / nil residere impudicum / nil indecens patiaris. Debent episcopi comatulos pueros / et cōptos adoloscētes / secum non habere. Et se inter miratos discurrere calamistratos non decet.

¶ Ep̄us erga familiam suā grauis sit non tamen auferus.

Sinemēto q̄ sapiens admonet / filie tibi sunt noli faciem tuam hilarem ad eas ostendere. Nec austeritatem tibi suadeo sed grauitatem. Illa infirmiores fugat / hec leuios reprimit. Illa si assit odibilem / illa si desit contempibilem reddit. In omnibus tamē modus melior / ego / nec seuerius velim / nec dissolutius / q̄d hac mediocritate grauius / vt nec de seueritate sis oneri / nec de familiaritate contempui. In ecclesia episcopum / domi te patrem familias exhibe / ament te domestici tui / si et facito vt timeant. Utiles semper custodia oris / que tamen affabilitatis gratiam non excludat. Ergo vbiq̄ frenanda lingua / preceps / maxime autem in conuiuio. Ille conuenientior habitus / si actu quidem seuerus sis / vultu serenus / verbo serius.

¶ Precipiat omnibus officialibus ne ab aduentantibus aliquid petant / sed suis sint contenti stipendijs.

Ones quos i officijs qualicūq̄ nomine appellantur / constituit / fac vt necessaria de manu tua accipiant / contenti sint / que tu prouideri illis / tu vide ne egeant. Super hoc q̄d forte ab aduentantibus petere deprehenderis / iudicabitam. Id de ostiarijs / id de ceteris officialibus decernendum est. Ex bis omnibus elicio. quia non oportet episcopum esse leuem aut lusuū cum sua familia aut coram ea / sed maturum et grauem / quibus non austeri. Sz dicitis et quid de scaconū ludis aut alijs similibus causa recreationis facis.

¶ Episcopo etiam Scaconū ludus vitandus est.

Sequid d ludo scaconū / et similibus causa recreationis nature facis. Respondeo / q̄ sunt qui dicunt non esse prohibendum.

Sed non satis est secura opinio. Nam cum clerici sint assumpti in sortem domini propter q̄d se in ecclesiasticis officijs et alijs bonis studijs exercere se debent diligenter / nō decet clericum ludis talibus consumere / si fertim illo ludo / cum ludus ille scaconū valde animum distrahit / et talibus plurimum consumit. Plurimus deniq̄ miser qui in sortem domini assumptus / extra dominū in buialium modi exercitijs vanis / et vanitatibus recreationem querit / quasi in summo et delectabilissimo bono / recreatio haberi non possit. Et sicut dicit Hieronymus. Ama scientiam scripturarum et carnis vitia non amabis. Ita in proposito dici potest / ama scientiam scripturarum / et ludos ac otium iners nō amabis. Potissime autem episcopis est ab hoc abstinendum. Unde est episcopum querendam legimus propter hoc acriter fuisse castigatum. Aut enim Petrus Damiani Florentine ciuitatis Ep̄us / ludo Scaconū profuit / quem ego increpans ad huc ep̄s / in vultu ei / vt pcurretet tria p salteria / ac p̄. pariterum pedes lauaret / et eos reficeret / et singulis singulos daret denarios / vt manibus

Reclat per
... quod non minus politer. Si Ep̄i
... quibus de quibus de illis / qui ludis
... curam rebusque politer / aut alijs
... curam ludis quibus vitandis.

¶ Familiam ac officium
... quibus Ep̄i vident.

Roportet bec aut
... omnia incensio que
... lantem ludi sequit / hoc
... nō effugit Ep̄s / qui ludi
... ludi. Exim hōi familiarit
... quibus nō id ferunt / quare in
... re / si non potest incensio que
... p̄ra alii nōi vniuersitatibus
... p̄ra ap̄li p̄ra / curas
... p̄ra p̄ra. Dicitur illud Sa
... q̄d Ep̄s a p̄ra que nulla domi
... p̄ra. Veritas veritas vniuersi
... p̄ra. P̄ra que quomam ludi
... canis p̄ra. Quia hōi hōi
... ma ludi. Dicitur de p̄ra legere / q̄
... p̄ra p̄ra. P̄ra que quomam ludi
... p̄ra. P̄ra que quomam ludi
... p̄ra. P̄ra que quomam ludi

¶ Familiam ac officium
... quibus Ep̄i vident.

Roportet bec aut
... omnia incensio que
... lantem ludi sequit / hoc
... nō effugit Ep̄s / qui ludi
... ludi. Exim hōi familiarit
... quibus nō id ferunt / quare in
... re / si non potest incensio que
... p̄ra alii nōi vniuersitatibus
... p̄ra ap̄li p̄ra / curas
... p̄ra p̄ra. Dicitur illud Sa
... q̄d Ep̄s a p̄ra que nulla domi
... p̄ra. Veritas veritas vniuersi
... p̄ra. P̄ra que quomam ludi
... canis p̄ra. Quia hōi hōi
... ma ludi. Dicitur de p̄ra legere / q̄
... p̄ra p̄ra. P̄ra que quomam ludi
... p̄ra. P̄ra que quomam ludi
... p̄ra. P̄ra que quomam ludi

¶ Familiam ac officium
... quibus Ep̄i vident.

Roportet bec aut
... omnia incensio que
... lantem ludi sequit / hoc
... nō effugit Ep̄s / qui ludi
... ludi. Exim hōi familiarit
... quibus nō id ferunt / quare in
... re / si non potest incensio que
... p̄ra alii nōi vniuersitatibus
... p̄ra ap̄li p̄ra / curas
... p̄ra p̄ra. Dicitur illud Sa
... q̄d Ep̄s a p̄ra que nulla domi
... p̄ra. Veritas veritas vniuersi
... p̄ra. P̄ra que quomam ludi
... canis p̄ra. Quia hōi hōi
... ma ludi. Dicitur de p̄ra legere / q̄
... p̄ra p̄ra. P̄ra que quomam ludi
... p̄ra. P̄ra que quomam ludi
... p̄ra. P̄ra que quomam ludi

¶ Familiam ac officium
... quibus Ep̄i vident.

Roportet bec aut
... omnia incensio que
... lantem ludi sequit / hoc
... nō effugit Ep̄s / qui ludi
... ludi. Exim hōi familiarit
... quibus nō id ferunt / quare in
... re / si non potest incensio que
... p̄ra alii nōi vniuersitatibus
... p̄ra ap̄li p̄ra / curas
... p̄ra p̄ra. Dicitur illud Sa
... q̄d Ep̄s a p̄ra que nulla domi
... p̄ra. Veritas veritas vniuersi
... p̄ra. P̄ra que quomam ludi
... canis p̄ra. Quia hōi hōi
... ma ludi. Dicitur de p̄ra legere / q̄
... p̄ra p̄ra. P̄ra que quomam ludi
... p̄ra. P̄ra que quomam ludi
... p̄ra. P̄ra que quomam ludi

¶ Familiam ac officium
... quibus Ep̄i vident.

Roportet bec aut
... omnia incensio que
... lantem ludi sequit / hoc
... nō effugit Ep̄s / qui ludi
... ludi. Exim hōi familiarit
... quibus nō id ferunt / quare in
... re / si non potest incensio que
... p̄ra alii nōi vniuersitatibus
... p̄ra ap̄li p̄ra / curas
... p̄ra p̄ra. Dicitur illud Sa
... q̄d Ep̄s a p̄ra que nulla domi
... p̄ra. Veritas veritas vniuersi
... p̄ra. P̄ra que quomam ludi
... canis p̄ra. Quia hōi hōi
... ma ludi. Dicitur de p̄ra legere / q̄
... p̄ra p̄ra. P̄ra que quomam ludi
... p̄ra. P̄ra que quomam ludi
... p̄ra. P̄ra que quomam ludi

Keiserspergij.

XXXI

oblueret quod manibus polluerat. Si Episcopus ludo Scacorum indulgens sic reprehensibilis est / quid erit de illo : qui ludis cartarum / tabularum / taxillorum / aut alijs alearum ludis generibus intenderit.

¶ Famili leuem aut lasiuum cum eis Episcopum irrident.

Ropter hec aut

enumerata incommoda que leuitatem ludi sequuntur : hoc non effugiet Episcopus / quoniam famuli ludere illudat. Etenim si cum familiaribus et satellitibus meis id fecerim / plane me intra se / si non palam irridebunt / sed a tergo aures asini mihi ironice facient / linguasque ut canis apula protendent : et ciconias expriment pinsentes. Dicentis illud Sarrici. *¶* JANE a tergo que nulla ciconia pinsit. Nec manus auriculas mutata est mobilis albas. Nec lingue quantum sciat canis apula tantum. Plane ita fiet / non enim maior sum Augusto de quo legitur / quod eo rimpantante in scena a quodam milium probrole dictum est : vides ne ut citharedus orbem digito temperet / cuius ille verbi percussus amaritudine / os manus et animam ab huiusmodi leuitate suspendit / habuitque semper gratiam exprobranti.

Docet ne gentilis ille ut odiam adulatores / amen autem mihi veritatem dicentes quo omnes principes egent. Cum enim secundum Senecę sententiam / omnia ad vota habeant hoc vno carent hominesque qui eis libere veritatem dicat. Unum enim adulandi certamen et vnum alicorum omnium officium / vnaque contentio / quis principem blandissime fallat. Det mihi deus cor quod diligat / mihi veritatem dicentes : et odiat suis blandimentis me decipientes. Paucis principibus hec gratia data est.

Episcopo venatorem non oportet esse.

Rero quod de

venatione mihi dicitis : et saltilibus et lignorum syluis / verum est sed e contrario scio quod his

colaus Papa iussit quendam Lantfredum iuuenem Episcopum venationi deditum excōicari : et merito eum iuuenem appellatum qui in iuuenilibus desiderijs occupatus nulla gravitate cōstringitur. Nam ut beatus dicit Hieronymus : Venatorem nūquam legimus sanctum. d. xxxiiij. quorundam. Et igitur o satellites mei non licet mihi quamuis iuueni venationi ut suadetis intendere.

¶ Dic tertio tuis gnatonibus : talia suggerentibus / dic inquam / verum est / quod habere oportet interdum solacia : sed multa sunt solationum genera : et non quelibet qui vult libet congruunt. Vultis ne (o parasiti) ut nucibus iam ludam : et sicut cum essem puerulus. Vultis ut ludo pile sicut cum essem in studio adolescens : tempus perdam : aut cum crotalis saltem : Obijcitis mihi Joannem euangelistam posteaquam securus fuero Christum in vita mea omnibus temporalibus relictis : et in hinc Christi in cena ob dormiero : et in cruce matrem mihi commisit : et in Pathmos insula / Apocalipsim mihi reuelauerit et dederit mihi nedum intelligere : sed et dicere. In principio erat verbum. etc. posteaque hec fecero / tunc afferre mihi perdicem in deserto : et eam non propter meum sed discipulorum solatium libere et libenter contrectabo.

¶ De officio Episcopi.

Ic quarto quod mi

hi non vacat talibus iocis intendere : ad magis ardua vocor : ad alia me trahit officium meum. Seneca ait hominis securi est minuta condere. Cum hostis instat a tergo / et mouere se iussus est miles / necessitas excutit / quod par ociosa collegit. Demens merito videretur si cum sacra in munimentum / senes femineque dgerent. Cum iuuentus intra portas armata / signa eruptionis expectaret aut posceret. Cum hostilia in portis tela vibrarent : et ipsum soluz suffossionibus et cuniculis tremere. Dederim ociosus / et huiusmodi q̄stionculas

f

Oratio de electione Episcopi.

ponerem quod non perdidisti/habes/cornua
non perdidisti/ergo cornua habes. Non vas
cat ad istas ineptias. Ingens negocium in
manibus est: Mors me sequitur fugit vita/
Adversus hec me doce. Si hoc gentilis
Seneca dixit/sensit et voluit se occupari
puerilibus ineptiis/quod mortem sibi imminere
putabat temporalem: quid ego Christianus/
non simplex/sed Episcopus/facere debeo/cui
nedum corporalis et temporalis sed et
eternalis mors imminet. Porro grāde hoc
negocium/arduū est officium meum.

¶ Officium meum est.

Legere orare et predicare. d. lxxxvi. Episcopus nullam.

Elemosynas in pauperes dispensare. Episcopus enim possidet res Ecclesie ad dispensandum non ad dissipandum. ii. q. vii. Episcopi. Discordantes recordare. d. lxxxvi. fratres. d. xc. per totum.

Vigilanter et solícite regere mihi commissos. d. c. rationis.

Occupationes seculares abjicere ne presofatus curis negotiorum dei verbo non possim vacare et ergo non instar sculteti cum baculo causas prohibitas iudicare. xi. q. i. te quidem.

Non pro me sed pro Economum clericum temporalia gerere. xvi. q. vii. quoniam in quibusdam.

Debet me hospitalem esse. xlii. d. s. hospitalem.

Pauperibus est oppressis solícite providere et eos defendere. lxxxii. d. Episcopus.

De rebus ecclesie nihil in meam vel meorum proprietatem convertere: sed de eis mihi primum/postea ministris/demum alijs fidelibus providere. xii. q. i. nulli Episcoporum. d. lxxxix. volumus.

Officia canonica propinquis non debeo committere. lxxxix. d. decenter.

Virgines altaria et ecclesias consecrare. Crisma officere et cum ipso confirmare. d. lxxvii. quamvis.

Et alia sexcenta talia superius enumerata et per librum Decretorum sparsa/facere/immò debeo esse sine crimine ut alios possim liberius arguere. xxv. dist. Episcopum.

Nunc dicite o fratres vel Syrenes. dicite quid tempus vacabit ut locis intendam?

Sed dicunt ad talia: habes vicarios in spiritualibus et locum tenentes qui illa expediunt. Quid hic mihi deo? quid dicam eis?

¶ Episcopi in officiis honestis et divinis vicarios habent/sed vicia per se exercet/ideo in infernalem vicarium non habebunt sed per se ibi erunt in propria persona.

¶ In quinto de

rum est et scio quod vicarios habeo et quidem multos: habeo vicarium in pontificali/vicarium in spiritualibus/vicarium in principalibus/vicarium in iudicialibus/vicarium in temporalibus/quem vicarium appellat: Vicarium in missalibus et vicarium in predicabilibus. Deest tamen mihi vicarium in infernalibus. Si sic egero/quod admodum vos mihi dulce carnis odoriferum profecto illic in propria persona officia faciam et eternaliter presentiterque residebo: quod sicut in criminalibus vicarium non habui in terris his/sed per me ipsum in propria persona vicia exercui/ludendo/lubricando/lurcando/sic nemo pro me erit in inferno vicarius: sed penas luam ego ipse. Abite ergo in malam crucem o Sicophante.

¶ Episcopus predecessorum suorum malorum vestigiis inherere non debet

¶ In sexto recte

dicitis me inherere debere vestigiis predecessorum meorum. si tamen de bonis et non malis verbum hoc intellexeritis/alias si malos imitatos fuero/faciam contra illud quod scriptum est. Ne sequaris turbam ad faciendum mala. Necesse est hac tempestate maledicta. secundum sententiam Seneca. Iustus induere motum planetarum sive stellarum erraticarum/qui proprio motu super polis zodiaci/mouentur motu diurnum firmamentum: quibus etiam a firmamento quod tridit ab oriente in occidentem motu raptus voluant. Sic nimis iustum oportet niti contra tractum et consuetudinem/potius corruptelam/multorum et singularem fieri.

¶ Episcopus fidem servare debet et prestare quod pollicitus est.

Religio

Religioso

[Marginal notes on the right page, partially obscured and difficult to read.]

In septimo vos

Quo mei satellites) nolite me vestris consilijs / a via veritat / et iustitie abducere. scio enim quid dixerim. scio quid scripserim. scio etiam quod populo de me publicare iusserim. Dixi me nolle vivere de turpi lucro. et male vno famulo contentum esse: quam pro pecunia concubinarum diluulare. Scripsi me studere velle preestante altissimo / ita populo: doctrina et exemplo preesse ac irreprehensibilem exhibere vti grex de suo merito letari possit pastore: ad laudem omnipotens dei / et in salutem animarum suarum. Fussi denique / hoc publice intimari populo: ita factum est et per hoc murmur sedatum / falsus et vagus rumor / quo quidam ex eis derinebant penitus extinctus. Et rogati ut spatium saltem vnius anni labi sinerent priusquam de me male iudicaret. Et ecce o satellites iam annus labit. Necesse est igitur ut fidem seruem / et quod pollicitus sum prestes. Ne de me dicat / In principio erat verbum. Sed nondum / verbum caro factum est. In principio electionis et confirmationis: verbum bonum et suave: sed hoc verbum nondum per executionem factum est caro: hoc plane dicit de me / si id quod vos suadetis fecero. Ideo ad hoc me nulli vestrum inclinabit suadela. Holo ut de me hoc diceretur verum fiat: quod apud Salomonem scriptum est. Flubes et ventus / et pluuia non sequens / vir gloriosus et promissa non implens. Neque hoc turpe / in me inquam dicitur: multum de verbis / de factis nihil habebis. Qualis putatis contra me in populo surgeret tumultus / clamantium / crucifige crucifige eum / Quale gaudium fierem inimicis meis / quod prius de me falsa fingerunt: et per totum orbem / falso super alea infamauerunt: si tam in aliquo facto reprehensibili me deprehenderet / quo circa / ut cautissimus sim magna mihi incumbit necessitas.

¶ Satisfactum est mundanis hominibus / tam deo et conscientie satisfaciendum est.

Ed etiam si po

Spulus taceret / aut ego eorum clamorem si occifcerem / quod queso responderes pro me conuenienter: quid responderem domino deo meo: in cuius conspectu sto / neque oculos eius effugere possum. Quid responderem inquam domino deo meo ad cor meum mihi loquenti. Ecce iam completa sunt omnia que facta sunt ad gloriam et conspectum hominum: immo nedum completa / sed et hidrie be mūdane aqua vanitatis vsque ad summum videntur implet: ita ut nihil aqua vanitatis per miraculum vertatur in visum veritatis et virtutis: erit ridiculum magnum: pensa queso / quantam absumpseris pecuniam pro confirmatione / quantum pro consecratione / quantum pro regalium inuestitione / quantam inuentu principum Constantie / et quantam expones pro regis coronatione / quantum denique iam nouissime pro primario tuo honorifico introitu. Et hec omnia sumpta sunt de patris monio crucifige filij mi / de bonis pauperum / de bonis que Dagobertus rex / Arbo gasto et Florentio / pro diuino cultu augendo / et pauperibus alendis / donauit. Non in luxum et pompam / sed dei gloriam et animarum salutem. Nonne ergo / saltem nunc tempus est / fili mi / ait Dominus / ut gloriam meam queras: animarum Episcoporum te ostendas: satis superque / hominibus et mundo factum est / fac et mihi / immo fac et tibi / et populo tibi commisso: primum mihi facere debueras / et primum querere regnum meum / et deinde alij / sed alij primus fecisti / saltem nunc secundo mihi facias. Da secundum locum cui debebatur primus. Si ita feceris / facile (si veniam petieris) primam hanc noxam dimittam. Quod si neglexeris facere tremendum meum iudicium non euades.

¶ Amor mundanus funis est quo animus huic seculo alligatur.

¶

¶ De quibusdam qui verbo dei
audito pueri sunt ad deū rup
to funiculo amorū mundani,

Sensit Gladij z

cultelli huius verbi scz dei
acumen z efficaciam. beatus
Antonius / ipse enim quadam vice recor
dabatur: quomodo z Apostoli omnibus
spertis secuti fuissent saluatorem / z multi
vt legitur in actibus Apostolorum facul
tibus suis vendi tñ / spcia ad pedes illoz des
tulissent: egentibus partienda / que ve aut
quanta spes isdem reposita esset in celis.
Talia secum voluēs intrauit ecclesiam / z
accidit vt tunc euangelium legeretur: in q
dominus dicit ad diuitem. Si vis perfe
ctus esse vade z vende omnia tua quecuqz
habes / z da pauperibus z veni sequere me
z habebis thesaurum in celo. Quo audito
to quasi diuinitus huiusmodi ante memo
riam concepisset: z veluti ppter se hec scri
ptura esset recitata / ad se dominicū traxit
imperium / statimqz regressus: possessionē
qz habebat dimisit: ecce vim verbi dei.

Sensit z quidam alius gladium hūc ver
bi dei / de quo legimus / qz cum semel audi
ret legi in ecclesia: factum est omne tempus
quod vixit Adam / nō genti triginta anni /
z mortuus est / z cetera que sequunt de mor
tibus eorum qui tam diu z tantū vixerunt
stupefactus z compunctus ait. Deus me
us / omnes moriuntur etiam illi qui tam
diu z tantum vixerunt: quid faciemus z
nos etiam moriemur? Hac igitur vtīli z
sancta cogitatione cōpunctus religionem
intrauit. Plane misit hic gladium huius
verbi dei quod audierat in vaginam cor
dis sui: verbum z precidit funem amoris
mundani. Sensit z hoc tertius quidam
Rolandus magi de quo legitur qz cum in
festo quodam de Scarletico panno habe
ret nouas z preciosas vestes / z solennibus
conuiujs interfuisset cum socijs / z totam
illam diem in lusibus z vanitatibz z huius
modi vana gloria transegisset: in sero ad se
reuersus tacite intra se ait: vbi est festū qd

fecimus? z tota illa letitia / quo abijt: Vis
dens ergo / qd omnis mundi letitia transijt
cito / z ad dolorem conuertitur: sequēti die
mundum relinquens religionem intrauit /
in qua multis annis deseruiuit domino /
sanctitate / fama / scientia z doctrina precia
rus.

¶ Vides iam puto ex paucis exemplis
quibus alia suppetant innumera / quam effi
cat sit gladius hic verbi dei ad preciden
dū funē amoris huius seculi. Tu ergo cura
to vt hunc frequenter gladium acias / ver
bum dei legas / audias in corde ruminēs.
hunc gladium ancipitem manu opatiōis
apprehendas z ad funiculū cordis admos
ue vt precidas.

¶ Oratio Episcopi ad deū / z
gratiarum actio p verbi dei
gladio sibi donato.

Domine deus

meus gladium hunc ver
bi dei z cultum Spi
ritus / granter a te susci
pio / z eo vtī totis viribz
adnitur: tu autem infir
mitatem meā consideras / tremulas habeo
manus: incōstans in bonis ppositis / me
ipsum nimis male diligo: libēter mibi par
co / laborem meum z dolorem consideras /
si mibi vim facere voluero: difficile enim
est consueta relinquere. Scio quia sine te
nihil possumus. Tu ergo deus meus in
adiutorium meum intende. Domine ad
adiuuandum me festina. Gloria patri z fi
lio z spiritui sancto. Sicut erat in princi
pio z nūc z semp z in secula seculoz. Amen

F iij